DOMSTOLENS DOM
AF 22. NOVEMBER 1973 [1]

Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel mod Firma Eugen Münch (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Verwaltungsgerichtshof Hessen)

»Tidspunkter og frister«

Sag 139/73

Sammendrag

1. *Frist, dato og tidspunkt — Begreb*
   (Rådets forordning nr. 1182/71, artikel 3)

2. *Landbrug — Blød hvede — Overgangsgodtgørelse — Tilståelse af en ydelse — Betingelser — Frist og dato i henhold til Rådets forordning nr. 1182/71 — Fravær*
   (Kommissionens forordning nr. 1196/71, artikel 3)

1. Det fremgår af sammenhængen i artikel 3 i Rådets forordning nr. 1182/71, at begrebet tidsfrist dækker et tidsforløb udtrykt i timer, dage, uger, måneder eller år, uden at der henvises til en fastlagt dato eller begivenhed.

   Fastsættelsen af en dato, på hvilken en begivenhed skal være indtruffet eller en handling udført, svarer til begrebet tidspunkt som omhandlet i artiklerne 4 og 5 i forordning nr. 1182/71 og kan ikke betragtes som en tidsfrist i den betydning, der er forudsat i denne forordnings artikel 3.

2. Artikel 3, sidste afsnit i forordning nr. 1196/71 omhandler hverken en tidsfrist eller en dato i den betydning, der er forudsat i forordning nr. 1182/71.

I sag nr. 139/73

angående en anmodning, der i henhold til EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af Verwaltungsgerichtshof Hessen for i en sag, der verserer for denne ret mellem

1 — Processprog: Tysk.

EINFUHR- UND VORRATSSTELLE FÜR GETREIDE UND FUTTERMITTEL, Frankfurt am Main, Adickesallee 1,

og

kornmøllen EUGEN MÜNCH, Unterbergstraße 38, Horgen,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 1196/71 af 8. juni 1971 (ABl. nr. L 125 af 9. juni 1971, s. 12) om betingelserne for indrømmelse af overgangsgodtgørelse for blød hvede samt af artikel 3 i Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 (EFT specialudgave 1971 (II), s. 111; original reference ABl. nr. L 125 af 8. juni 1971, s. 1) om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: R. Lecourt, præsident, A. M. Donner og M. Sørensen, afdelingsformænd, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (refererende), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh og A. J. Mackenzie Stuart, dommere,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Faktiske og retlige omstændigheder

Over sagens faktiske omstændigheder, anmodningens genstand og de i henhold til artikel 20 i Statutten for Domstolen indgivne indlæg er der udarbejdet følgende retsmøderapport:

I — Sagsfremstilling og retsforhandlingernes forløb

Ved begæring dateret den 7. august 1971 og *afsendt* mandag den 9. august 1971

har firma Münch, sagsøger i hovedsagen, indstævnte ved den nationale ret, ansøgt om en overgangsgodtgørelse på 764,28 DM for 33 100 kg blødt korn, der forefandtes på lager ved udgangen af produktionsåret 1970/71. Denne begæring blev afvist af sagsøgte i hovedsagen, »Einfuhr- und Vorratsstelle«, som nu er appellant ved den nationale domstol, med den begrundelse, at den i henhold til artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 1196/71 af 8. juni 1971 skulle have været afsendt senest den 7. august 1971.

Firma Münch nedlagde for Verwaltungsgericht Frankfurt påstand om at få tilkendt den begærede overgangsgodtgørelse.

Afgørelsen i første instans gav sagsøgeren medhold, idet den nationale domstol fandt, at fristen i henhold til artikel 3, stk. 4, første afsnit i Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 først udløb den 9. august 1971, da den 7. august 1971 var en lørdag.

Sagsøgte i hovedsagen, der henholdt sig til artikel 3, stk. 4, andet afsnit i forordning nr 1182/71, indankede denne afgørelse til Verwaltungsgerichtshof for delstaten Hessen. Denne ret har ved kendelse af 11. maj 1973 stillet Domstolen følgende spørgsmål:

1. Fastsætter artikel 3, sidste led i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1196/71 af 8. juni 1971 (ABl. nr. L 125 af 9. juni 1971, s. 12) en tidsfrist i den betydning, der er forudsat i artikel 3 i Rådets forordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 af 3. juni 1971 (EFT specialudgave, 1971 (II); original reference ABl. nr. L 125 af 8. juni 1971, s. 1)?

2. Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende spørges, om artikel 3, stk. 4, første afsnit i forordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 da finder anvendelse, eller om artikel 3, stk. 4, andet afsnit i denne forordning skal anvendes?

3. Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende spørges, om artikel 3, sidste led i forordning (EØF) nr. 1196/71 da fastsætter en dato i den betydning, der er forudsat i artikel 5 i forordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71?

Henvisningskendelsen blev registreret på Domstolens justitskontor den 4. juni 1973.

På grundlag af den refererende dommers foreløbige rapport og efter at have påhørt generaladvokatens forslag til afgørelse har Domstolen besluttet, at der ikke skulle foretages forudgående bevisførelse. Firma Münch og Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. november 1973.

II — Indlæg indgivet i henhold til artikel 20 i Statutten for Domstolen

A — Kommissionens indlæg

Efter at have påpeget, at fristen for fremsendelse af begæring om overgangsgodtgørelse i henhold til artikel 9 i EØF-forordning nr. 120/67 ifølge Domstolens praksis (dom af 30. 11 1972, sag nr. 32/72, Wasaknäcke, Sammlung 1972, s. 1186, og dom af 13. 12. 1972, sag nr. 52/72, Walzenmühle Magstadt, Sammlung 1972, s. 1272) er præklusiv, forespørger Kommissionen, om Rådets forordning nr. 1182/71 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter kan anvendes på forordning nr. 1196/71. Efter artikel 1 i forordning nr. 1182/71 gælder denne forordning nemlig kun, såfremt ikke andet er bestemt, og man kunne spørge, om der ikke med forordning nr. 1196/71 er forudsat en sådan »anden bestemmelse«.

Hvis man antager, at forordning nr. 1182/71 kan anvendes i det foreliggende tilfælde, må det anerkendes, at artikel 3, sidste led i forordning nr. 1196/71 ikke indeholder nogen »frist« i den betydning, der er forudsat i artiklerne 2 og 3 i

forordning nr. 1182/71, men snarere en dato eller et tidspunkt som omhandlet i samme forordnings artikel 5. Udtrykket »tidsfrist« forudsætter nemlig en angivelse af en bestemt afgrænset periode, og en sådan foreligger ikke i nærværende sag.

Svaret på det første spørgsmål bør herefter være benægtende, og som følge heraf skal der ikke svares på det andet spørgsmål, mens der bør svares bekræftende på det tredje spørgsmål. Stk. 4 og 5 i artikel 3, der omhandler forlængelse af »fristerne«, kan altså ikke finde anvendelse.

B — Firma Münchs indlæg

Indstævnte slutter sig til det synspunkt, som Verwaltungsgericht Frankfurt har givet udtryk for, og ifølge hvilket artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 1196/71 omhandler en frist i den betydning, der er forudsat i artiklerne 2 og 3 i Rådets forordning nr. 1182/71.

Henvisningen af det præjudicielle spørgsmål til Domstolen er alene begrundet med, at det ikke klart har kunnet konstateres, om man også ved frist i den betydning, der er forudsat i forordning nr. 1182/71 skulle forstå tidsforløb, hvis begyndelse og afslutning er udtrykt ved datoangivelser. Imidlertid fremgår det såvel af præamblen til forordning nr. 1182/71 som af den sondring, der er lagt mellem beregningen af fristens udstrækning og dens begyndelsestidspunkt, at koncipisterne til forordningen lige så vel har tænkt på tidsforløb, som er afgrænset ved datoangivelser for henholdsvis begyndelses- og sluttidspunkt og derfor kan anvendes uden yderligere beregninger.

Hvis det antages, at der foreligger en frist i den betydning, der er forudsat i artikel 3 i forordning nr. 1182/71, er det det første og ikke det andet afsnit i artikel 3, stk. 4 i denne forordning, der finder anvendelse, således at fristen forlænges indtil den næstfølgende arbejdsdag, dvs. den 9. august 1971.

Der skulle derfor ikke være behov for at besvare det tredje spørgsmål, eftersom den situation, som artikel 5 i forordning nr. 1182/71 har for øje — dvs. hvor der enten er tale om en handling, foretaget i et givet øjeblik, på en fastlagt dato, eller om et givet antal dage, der skal regnes fra det øjeblik, hvor en begivenhed indtræffer, eller en anden handling foretages — ikke foreligger i denne sag. I øvrigt omhandler artikel 5 kun visse særlige handlinger, dvs. efter al sandsynlighed handlinger, der foretages af medlemsstaternes offentlige organer og myndigheder i relation til Fællesskabet, eftersom kun disse myndigheder kan gennemføre retsakter.

De mundtlige forhandlinger har fundet sted umiddelbart efter fremlæggelsen af rapporten, hvis indhold er gengivet ovenfor.

I retsmødet den 23. oktober 1973 har Domstolen påhørt de mundtlige indlæg, for indstævntes vedkommende afgivet af advokat M. Preuss, Mannheim, og for Kommissionens vedkommende af dennes befuldmægtigede, Wägenbauer.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. november 1973.

Præmisser

1 Ved kendelse af 11. maj 1973, indgået til Domstolens justitskontor den 4. juli 1973, har Verwaltungsgerichtshof Hessen i henhold til artikel 177 i Traktaten om oprettelse af EØF stillet tre spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 3, sidste afsnit i Kommissionens forordning nr. 1196/71 af 8. juni 1971 (ABl. nr. L 125 af 9. juni 1972, s. 12) om betingelserne for indrømmelse af over-

gangsgodtgørelse for visse kornsorter, der forefandtes på lager ved udløbet af produktionsåret 1970/71, og af artiklerne 3 og 5 i Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 (EFT specialudgave 1971 (II), s. 311; original reference ABl. nr. L 125 af 8. 6. 1971, s. 1) om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter.

2 Det første spørgsmål går ud på, om udtrykket i artikel 3 i forordning nr. 1196/71 »afsendt senest den 7. august 1971« sigter på en frist i den betydning, der er forudsat i artikel 3 i forordning nr. 1182/71.

3 Ifølge sidstnævnte forordnings artikel 1 skal dens bestemmelser anvendes på de retsakter, som »er eller bliver vedtaget« af Rådet eller Kommissionen i henhold til EØF- eller Euratom-traktaten;

selvom den således er trådt i kraft senere end forordning nr. 1196/71, finder den dog anvendelse på denne.

4 Forordning nr. 1182/71 fastsætter almindelige og ensartede regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter og skelner i den henseende mellem de tidsfrister, som er omhandlet i artiklerne 2 og 3, og de datoer og tidspunkter, som er omhandlet i artiklerne 4 og 5;

hvad angår tidsfristerne, forlænger forordningen sådanne, hvis sidste dag er en lørdag, en søndag eller en helligdag, hvilken regel imidlertid ikke genfindes i artiklerne 4 og 5;

det fremgår af sammenhængen i artikel 3, at begrebet tidsfrist dækker et tidsforløb udtrykt i timer, dage, uger, måneder eller år, uden at der henvises til en fastlagt dato eller begivenhed;

5 den klare undtagelse med hensyn til »tidsfrister, der regnes tilbage fra en bestemt dato eller begivenhed«, som findes i artikel 3, stk. 4, sidste afsnit, støtter denne fortolkning, eftersom disse tidsfrister ikke kan gøres til genstand for nogen eventuel forlængelse og derfor i den henseende kan sammenlignes med datoerne og tidspunkterne i henhold til artiklerne 4 og 5;

disse sidste bestemmelser vedrører handlinger, der skal foretages på en bestemt fastsat dato eller på et bestemt tidspunkt, regnet fra en fastlagt dato eller begivenhed;

6 den situation, som haves for øje i artikel 3 i forordning nr. 1196/71, ifølge hvilken en handling skal være udført før en fastlagt dato, er ikke udtrykkeligt omhandlet i nogen af bestemmelserne i forordning nr. 1182/71;

imidlertid gør de grunde, som fører til, at en frist ikke forlænges, når der er tale om et tidspunkt, der skal regnes fra en bestemt fastsat dato, sig også gældende i det tilfælde, hvor en handling skal være udført inden en fastsat dato;

i virkeligheden mangler i begge tilfælde det element af usikkerhed, som begrunder forlængelse af frister, der udløber på en lørdag, en søndag eller en helligdag;

fastsættelsen af en dato, på hvilken en begivenhed skal være indtruffet eller en handling udført, svarer derfor til begrebet tidspunkt som omhandlet i artiklerne 4 og 5 og kan ikke betragtes som en tidsfrist i artikel 3's forstand;

7 denne fortolkning bekræftes i øvrigt af den virkning, der tillægges fastsættelsen af en sidste dato, hvis oversiddelse medfører retsfortabelse inden for rammerne af den ordning for ydelse af overgangsgodtgørelse for oplagret korn, der er fastlagt ved forordning nr. 1192/71 til gennemførelse af artikel 9 i forordning nr. 120/67 om den fælles markedsordning for korn.

8 Da det første spørgsmål er blevet besvaret benægtende, bortfalder det andet spørgsmål;

9 Med de tredje spørgsmål er der forespurgt, om udtrykket »afsendt senest den 7. august 1971« er en dato i den betydning, der er forudsat i artikel 5 i forordning nr. 1182/71.

10 Artikel 5 omhandler i stk. 1 og stk. 2, første afsnit handlinger, der skal være gennemført i et bestemt øjeblik eller på en bestemt dato;

et sådant tilfælde foreligger ikke i artikel 3 i forordning nr. 1196/71;

som anført ovenfor er denne bestemmelse en juridisk konstruktion, som, selvom den ikke udtrykkeligt er omhandlet i forordning nr. 1182/71, svarer til begrebet tidspunkt i den nævnte forordnings forstand.

Vedrørende sagsomkostninger

11 De udgifter, der af afholdt af Kommissionen, som har indgivet indlæg til Domstolen, kan ikke godtgøres, og da retsforhandlingerne i forhold til hoved-

sagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

under henvisning til procesdokumenterne,
efter at have påhørt den refererende dommers rapport,
efter at have påhørt de af sagsøgeren i hovedsagen og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber afgivne mundtlige indlæg,
efter at have påhørt generaladvokatens forslag til afgørelse,
under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig dennes artikel 177,
under henvisning til Rådets forordninger nr. 120/67 af 13. juni 1967 og 1182/71 af 3. juni 1971,
under henvisning til Kommissionens forordning nr. 1196/71 af 8. juni 1971,
under henvisning til protokollen vedrørende Statutten for Det europæiske økonomiske Fællesskabs Domstol, særlig dennes artikel 20,
under henvisning til procesreglementet for De europæiske Fællesskabers Domstol,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Verwaltungsgerichtshof Hessen, for ret:

Artikel 3, sidste afsnit i forordning nr. 1196/71 omhandler hverken en tidsfrist eller en dato i den betydning, der er forudsat i forordning nr. 1182/71.

Lecourt Donner Sørensen

Monaco Mertens de Wilmars Pescatore Ó Dálaigh

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 22. november 1973.

Justitssekretæren
A. Van Houtte

Præsidenten
R. Lecourt